

REFORMA ŠKOLSTVÍ

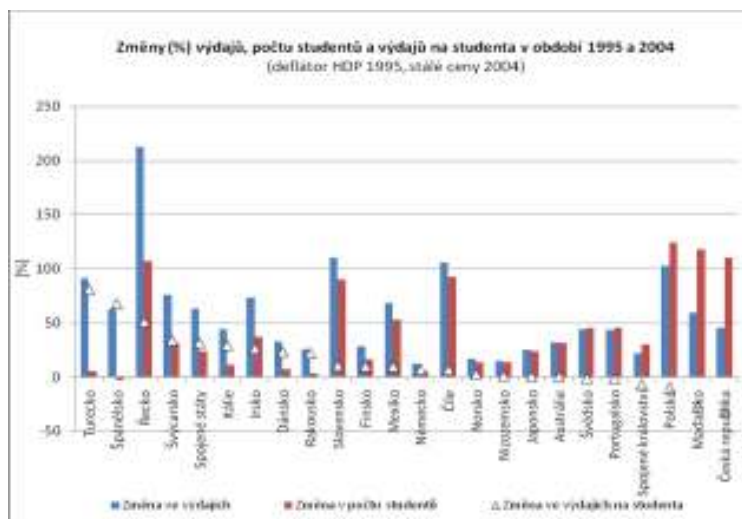
HISTORIE REFORMY ŠKOLSTVÍ

Na počátku reformních snah stálo několik dokumentů z počátku 90. let. Žádný z nich se však neujal. Až v roce 1999 byla publikována analýza „České vzdělání a Evropa“ (takzvaná Zelená kniha), která vyvolala první ohlasy pedagogické veřejnosti. V letech 1999–2000 pedagogové usilovali o vyvolání veřejné diskuze o potřebách reformovat školství. Akce jako „Výzva pro 10 milionů“ však brzy skončily bez většího zájmu veřejnosti.

V roce 2000 Rada pro vzdělávací politiku začala pracovat na strategickém dokumentu, který se měl stát součástí dlouhodobého plánu směřování českého školství. Na jeho konci stála v únoru 2001 takzvaná Bílá kniha (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice). Tento dokument definoval šest hlavních cílů vzdělávání a stal se podkladem k realizaci školské reformy (mezi šesti cíli bylo například zpřístupnění celoživotního učení, zlepšení pozice ČR v mezinárodních srovnávacích výzkumech nebo přenesení větší míry zodpovědnosti na kraje).

Na Bílou knihu navazovala i tvorba Rámcových vzdělávacích programů, jež se staly vodítkem pro tvorbu vlastních školních vzdělávacích programů, i příprava nových zákonů. Po četném připomínkování a několikerém vrácení (jedním z důvodů bylo to, že zákon počítal se zrušením víceletých gymnázií, které bylo na nátlak gymnázií i veřejnosti ze zákona vyškrtnuto) byl v roce 2004 schválen školský zákon (zákon č. 561/2004), zákon o pedagogických pracovnících (zákon č. 563/2004) a o dva roky dříve zákon o ústavní výchově (zákon č. 109/2002).

Školský zákon udává, že základní školy musí podle svých školních vzdělávacích programů začít vyučovat v prvních a šestých třídách od 1. září 2007. Střední školy a čtyřletá gymnázia mají začít učit podle vlastních školních vzdělávacích programů od 1. září 2009.

Změna celkových výdajů na studenta v terciárním vzdělávání mezi roky 1995 a 2004 (OECD 2007, Education at Glance)

Index konkurenceschopnosti 2008

Pořadí	Země	Index (nejvyšší 7, nejmenší 0)
1.	Spojené státy	5,67
2.	Švýcarsko	5,62
3.	Dánsko	5,55
4.	Švédsko	5,54
5.	Německo	5,51
6.	Finsko	5,49
7.	Singapur	5,45
8.	Japonsko	5,43
9.	Velká Británie	5,41
10.	Holandsko	5,4
10.	Jižní Korea	5,4
33.	Česká republika	4,58
41.	Slovensko	4,45
47.	Maďarsko	4,35
51.	Polsko	4,28

Index konkurenceschopnosti je výzkum realizovaný Světovým ekonomickým fórem. Na více než 100 proměnných zkoumá konkurenční potenciál země. Zaměřuje se na nabízení ojedinělých postupů v politikách a institucích, zlepšujících produktivitu a potažmo posilující ekonomický růst a prosperitu. V ČR spatřuje nedostatky především v oblasti institucí a míře inovací, chválí naopak kvalitu zdravotní péče a základní vzdělávání.

REFORMA A JEDNOTLIVÉ ÚROVNĚ ŠKOLSTVÍ

CO ZNAMENÁ REFORMA PRO MATEŘSKÉ ŠKOLY?

Do mateřských škol by měla reforma přinést větší výběr aktivit, lepší přístup k dětem a jejich individuálním nárokům, průběžnou diagnostiku pokroků dítěte. Pro učitelky by pak měla přinést větší volnost při vytváření svých programů školy a třídy.

CO ZNAMENÁ REFORMA PRO STŘEDNÍ ŠKOLY?

a.) změna učebních osnov

Hlavní rozdíl mezi klasickými osnovami a školním vzdělávacím programem je v tom, že dosavadní učební osnovy byly totožné pro všechny školy v republice. Vycházely z určitého průměru podmínek, průměru úrovně žáků a z tradičního nastavení vyučovacích předmětů v učebním plánu. Rámcový vzdělávací program oproti tomu stanovuje jen základní požadavky ze strany státu. Tyto základní požadavky si pak každá škola konkretizuje ve svém školním vzdělávacím programu.

b.) zavedení státní maturity

V prvních dvou letech reforma zahajuje se dvěma povinnými zkouškami společné části (cizí jazyk a čeština, nebo matematika), v roce 2012 by se k nim měla přidat třetí – volitelná. Kdo by chtěl, mohl by maturovat až ze tří nepovinných předmětů.

Ve školním roce 2011/2012 se společné maturity spustí naplno. Maturanty bude čekat povinná zkouška z češtiny a cizího jazyka, třetí předmět si zvolí z nabídky matematiky, občanského a společenskovedního základu nebo informatiky. Přibrat by si mohli i další nepovinné předměty. Studenti také budou mít šanci vybrat si základní či náročnější variantu státní maturity. Vyšší úroveň maturity by měli skládat především zájemci o vysokoškolské studium.

VYBRANÉ NÁVRHY REFORMY VYSOKÝCH ŠKOL DLE BÍLÉ KNIHY (2008)

Struktura systému

- změna standardů pro akreditaci bakalářského studia, kritéria: podíl tvůrčí činnosti financované ze soukromých zdrojů, podíl pedagogických pracovníků s praxí mimo vysoké školy (alespoň 3 roky); rozsah praxe studentů, spolupráce s výrobní sférou, uplatnitelnost absolventů na trhu práce;
- transformace části vyšších odborných škol na vzdělávací instituce poskytující bakalářské programy.

Výzkum a vývoj

- přesunutí či rozšíření určité části VaVaI z vývojových center na vysoké školy;
- vznik plnohodnotných profesorských pozic vázaných na konkrétního komerčního partnera, který se pak přiměřeným způsobem podílí na jejich financování. Působení nebude vázáno na předchozí působení na VŠ.

Třetí role

- podpora vzniku výzkumných týmů a pozic na pomezí veřejného výzkumu a vývoje a firem;
- nepřímá podpora využívání výzkumu a vývoje formou daňových nástrojů (odpočty od daní, násobek přírůstku nákladů na výzkum a vývoj, zvýhodnění nákupu výzkumu od VŠ);
- veřejná podpora klastrů a platforem sdružujících veřejné instituce výzkumu a vývoje a firmy.

Řízení a samospráva

- zvýšení vlivu externích aktérů (zástupci regionální veřejné správy či podnikatelů, ale i představitelé výzkumných institucí, pracovníci z oblasti kultury, či absolventi dané instituce) v akreditačních komisích a ve správních a vědeckých radách;
- nové varianty volby rektora:
 - a) výběr rektora konkursem vyhlášeným správní radou,
 - b) volbou rektora správní radou z návrhů podaných členy správní rady,
 - c) volbou rektora správní radou z návrhů podaných akademickým senátem (a případně vědeckou radou),
 - d) volbou rektora na společném zasedání správní rady a akademického senátu z návrhů členů obou těles.

Financování

- každý student bude mít nárok na *základní studijní grant* (ZSG) v jednotné výši;
- každý student bude mít nárok na *základní studijní půjčku* (ZSP), ZSP by měla mít dvě části: ZSP na životní náklady a ZSP na úhradu školného;
- zapojení soukromých zdrojů ve formě tzv. odloženého školného, splatného po nabytí příjmů.

Rovnost šancí

- studijní granty a stipendia (univerzální studijní grant);
- státem poskytované nízko úročené půjčky, v souvislosti s půjčkami by mělo být zavedeno spoření na vzdělání s finanční podporou státu;
- zvýhodnění příležitostné práce studentů.